

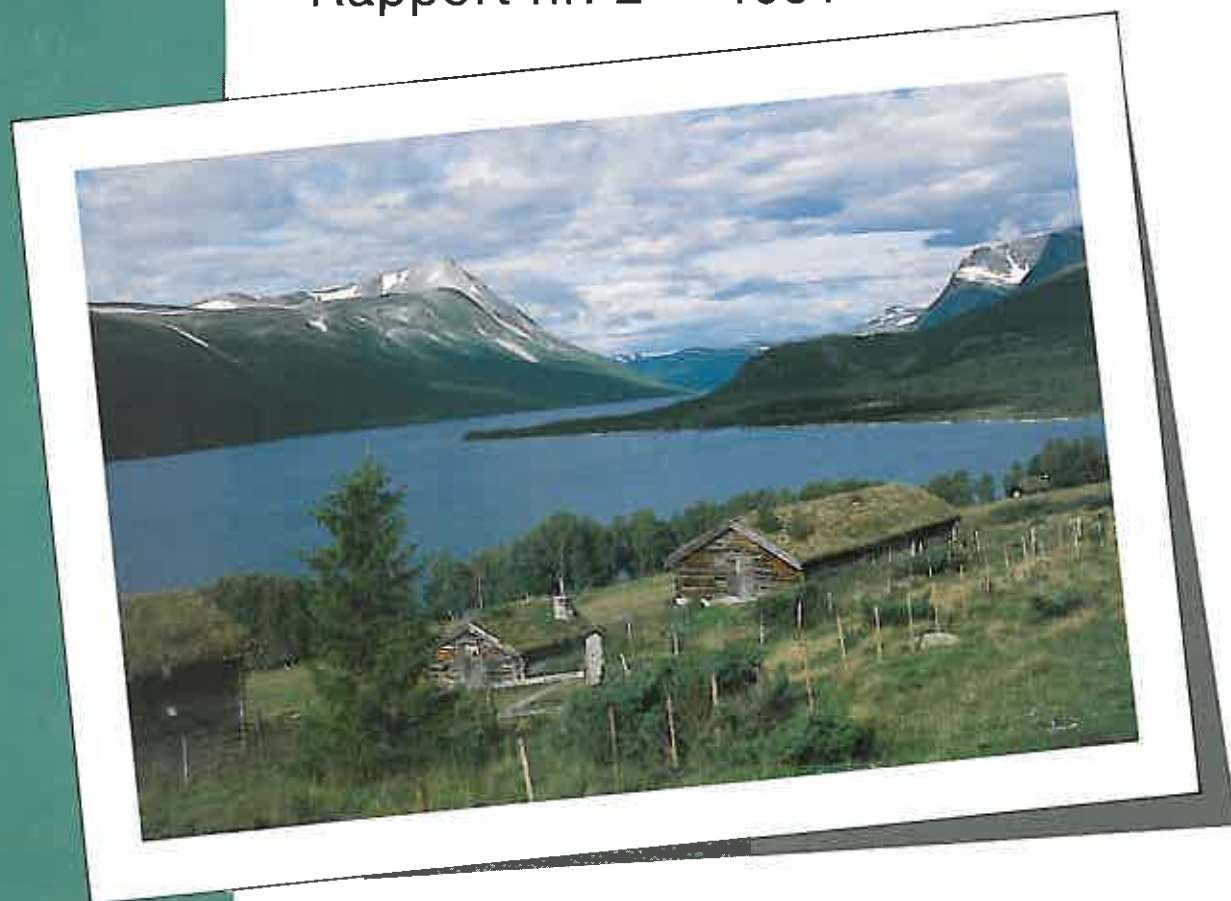

FYLKESMANNEN I SØR-TRØNDELAG
Miljøvern avdelingen

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Registreringer av bjørn, ulv, jerv og gaupe
i Sør-Trøndelag 1990

Rapport nr. 2 – 1991

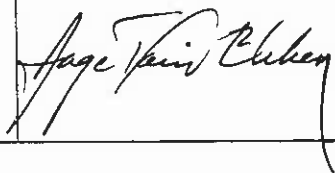
Johnny Loen

Miljøvern avdelingen

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag
Statens Hus
7005 Trondheim
Tlf. (07) 94 90 11 Telefax (07) 94 93 50

Rapport

Nr. 2-1991

TITTEL Registreringer av bjørn, ulv, jerv og gaupe i Sør-Trøndelag 1990.	DATO jan 1991
SAKSBEHANDLER/FORFATTER Johnny Loen	ANTALL SIDER 30
AVDELING/ENHET Miljøvernavdelinga, viltseksjonen	ANSV.SIGN.
EKSTRAKT Det er innmeldt 74 kadaver av sau, 1 av elg og 1 av rådyr med mistanke om rovdyrskade. Av disse var 9 sikkert og 16 sannsynligvis drept av bjørn, hhv. 4 og 2 av jerv og 5 og 2 av gaupe. For jerv var skadene betraktelig mindre enn tidligere. For bjørn har resultatene variert år imellom, for gaupe mangler man god oversikt. Sammen med øvrige observasjoner gir kadaverdata grunnlag for å anta at 3-4 bjørner var i fylket i 1990. Det finnes ca. 20 jerv i Dovre/Rondane-regionen vinterstid. Utenom dette området er ikke påvist yngling. Det er ikke grunnlag for å hevde at her har vært ulv. Det er heller ikke grunnlag for å estimere størrelsen på gaupebestanden.	

3 STIKKORD PÅ NORSK

3 KEYWORDS IN ENGLISH

store rovdyr	great carnivores
registreringer 1990	1990 observations
Sør-Trøndelag	Sør-Trøndelag county

ISBN 82-7540-019-8

FORORD

Sikre bestandsvurderinger for arter som lever spredt og over store områder krever intensivt feltarbeid og store ressurser. Innenfor de rammer miljøvernavingdelingene er gitt er ikke det mulig. Vi mener likevel at resultatene er av en slik karakter at de er publiseringsverdige, og i det minste kan gi en pekepinn om artenes utbredelse.

De opplysninger som framkommer i denne rapporten er i all hovedsak samla inn gjennom fylkesmannens rovviltkontakter i kommunene. Med håp om at disse vil stille opp også ved seinere anledninger takker vi hjertelig for samarbeidet.

Vi vil også rette en takk til de som i felt har gjort observasjonene og meldt fra om dette til oss eller til kontaktnettet. Dette er kilder vi er avhengige av. For å gjøre datagrunnlaget best mulig er det et mål at enda flere friluftsfolk kjenner til og benytter kanalene for innmelding av rovviltobservasjoner. Fylkesmannen gir opplysninger om kontaktnettet, og tar imot opplysninger direkte. Kommunenes vilt-nemnder kan også kontaktes. Vi oppfordrer altså alle til å melde fra om rovviltrelaterte observasjoner og ber om at eventuelle presseoppslag om denne rapporten fokuserer dette.

Aage Tørris Ekker
kst. fylkesmiljøvernsjef

Endre Persen
viltforvalter

INNHOOLD

SAMMENDRAG.....	7
1 INNLEDNING.....	8
2 KONTAKTNETT OG LOKALT ARBEID.....	8
2.1 Ekstraordinært tilsyn 1990.....	9
3 METODER OG MATERIALE.....	9
3.1 Kadaverundersøkelser.....	9
3.2 Bestandsregistreringer.....	10
3.3 Systematisering av data, rapportering.....	10
4 RESULTATER OG DISKUSJON.....	12
4.1 Bjørn.....	12
4.2 Jerv.....	15
4.3 Ulv.....	18
4.4 Gaupe.....	18
4.5 Hoveddiskusjon.....	18
5 LITTERATUR.....	21

VEDLEGG

- 1 Tabell over innkomne rovviltmeldinger fra Sør-Trøndelag 1990
- 2 Tabell over sauekadaver innrapportert gjennom kontaktnettet i 1990
- 3 Skjema for innrapportering av kadaverfunn
- 4 Faksimile av brosjyre med liste over kontaktnett

SAMMENDRAG

Fylkesmannen har ansvaret for den delen av rovviltforvaltninga som går på bestandsregistreringer og konfliktdokumentasjon. Til hjelp i dette arbeidet har fylkesmannen oppretta et nett av lokale kontakter som gjør det meste av arbeidet i felt, og som registrerer meldinger lokalt. I 1990 ble innmeldt tilsammen 76 kadaver med mistanke om rovdyrskade. Av disse ble påvist 9 sikre og 16 sannsynlig bjørnedrepte, 4 sikre og 2 sannsynlig jervdrepte og 5 sikre og 2 sannsynlig gaupedrepte. 28 kadaver har ikke fått oppklart dødsårsak, mens 10 er påvist død av andre årsaker.

For jerv betraktes skaden som liten i forhold til tidligere år. Jerven er forøvrig nærmere behandlet i en egen rapport som tar for seg Dovre/Rondane jervregion (Loen 1990). Hyppigheten av bjørneskader varierer sterkt, og årets resultater er ikke avvikende på noen måte. For gaupe har ikke vært gjennomført dokumentasjon like systematisk som for de andre artene, og sammenligningsgrunnlag finnes derfor ikke.

Bestandsregistreringene omfatter tilsammen 92 meldinger. Av dette utgjør bjørn 63, ulv 4, jerv 14 og gaupe 11. 3-4 bjørner er observert i fylket i 1990. En regner med regelmessig forekomst av bjørn øst for E 6, men yngling er ikke påvist. Utenom Dovre/Rondane jervregion foreligger 2 jervmeldinger. Ei av disse kommer fra Sylane, hvor jerven kan ha fast tilhold. Det er ikke påvist sikre ulveobservasjoner i 1990. Gaupe er påvist sikkert på Fosen, i Hemne og i Rennebu. Bestandens størrelse er ukjent.

1 INNLEDNING

Både gjennom egne lover (Viltloven) og internasjonale avtaler (Bern-konvensjonen) har Norge forpliktet seg til å ta vare på levedyktige bestander av naturlig forekommende dyrearter. De fire rovdyrartene representerer en spesiell utfordring siden de blir betrakta som sårbare (jerv, bjørn og gaupe) eller direkte trua (ulv), samtidig som de er konfliktskapende i forholdet til bufe- og reinnæring.

I 1984 avslutta Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk (nå Direktoratet for naturforvaltning) det såkalte rovviltprosjektet, som da hadde pågått siden 1979. Dette prosjektet gjorde opp status for rovvilt i Norge og utarbeidde retningslinjer for hvordan registreringer bør foregå.

Siden 1987 har fylkesmennene hatt ansvaret for bestandsregisteringer og skadedokumentasjon med hensyn på de fire store rovviltartene. Til hjelp i dette arbeidet er oppretta et nett med kontakter i kommunene. Denne rapporten presenterer data innsamla gjennom kontaktnettet, samt meldinger om rovdyr, spor og sportegn som er kommet direkte fra publikum til fylkesmannen.

Videre gis en oversikt over funn av kadaver der de store rovviltartene er mistenkt som skadevolder. De fleste av disse kadavrene er også undersøkt av kontaktnettet.

Sammenholdt med data fra tidligere år blir det også foretatt en vurdering av artenes forekomst i fylket.

2 KONTAKTNETT OG LOKALT ARBEID

Kontaktnettet er satt sammen av lokalkjente personer i hver kommune, ofte i tilknytning til viltneemnda. Det er en forutsetning at disse har anledning til å ta på seg dokumentasjonsarbeid i felt dersom de etter henvendelse finner det påkrevd. De fleste rovviltkontaktene har gjennomgått et todagers kurs m.h.p. slikt arbeid. Kursene omfatter forelesninger om rovviltbestandenes status og utbredelse, spor og sportegn samt adferd og byttedyrhåndtering. Det øves også praktisk i dokumentasjon på sauekadaver. Kapittel 3.1 beskriver metodene nærmere.

Det har fra forskjellig hold blitt etterlyst "oppfrisking" av kunnskapene.

Kontaktnettet skal fange opp tilfeldige observasjoner lokalt. En like viktig funksjon har de som støttespillere i en konfliktsituasjon mellom rovvilt og bufe. Eierne har rett til erstatning for bufe eller rein tapt til freda rovvilt, men i erstatningsforskriftene kreves dokumentert eller sannsynliggjort at skadene virkelig er forvoldt av freda rovvilt. Rovviltkontaktene gjør det lettere å fylle dette kravet. En oversikt over kontaktnettet finnes i vedlegg 4.

Det er laget to brosjyrer for å spre informasjon om kontaktnettet. Den ene brosjyra omhandler spesielt jerven som konflikt i Snøhetta-regionen og er distribuert til samtlige saueiere i Oppdal og Rennebu kommuner, etter lister fra landbrukskontorene. Den er også sendt til landbrukskontor og viltneemd. Den andre brosjyra omhandler rovvilt generelt i Sør-Trøndelag, og oppfordrer til innmelding av alle observasjoner. Denne brosjyra er sendt fjellstyrer og viltneemnder for distribusjon til jegere og andre interesserte. Den er videre sendt

Sau- og geitalslaga i fylket og landbrukskontorene. Vedlegg 4 gjengir denne brosjyra, med liste over kontaktpersonene.

Kontaktnettets arbeid er koordinert av viltseksjonen hos fylkesmannens miljøvernnavdeling. En person har vært engasjert som rovviltkonsulent. Det er også ment at viltseksjonen skal kunne tre støttende til i felt, eller dersom det er tvil om konklusjonene.

2.1 EKSTRAORDINÆRT TILSYN 1990

Direktoratet for naturforvaltning finansierte i 1990 et prosjekt med ekstraordinært tilsyn for sau i områder der jerv har vært et problem gjennom flere år. Dette var et ledd i arbeidet med å utvikle forebyggende tiltak. I Sør-Trøndelag foregikk prosjektet i deler av Oppdal kommune. En av tilsynspersonalets oppgaver var å registrere og dokumentere eventuelle kadaver. Det ble derfor arrangert et endags rovviltkurs på Oppdal. Med unntak av praktisk øvelse var opplegget tilnærmet de tradisjonelle kursene. I alt 28 personer gjennomgikk kurset på Oppdal. Det ordinære kontaktnettet i Oppdal har derfor ikke blitt involvert i dokumentasjon innen tilsynsområdet.

3 METODER OG MATERIALE

3.1 KADAVERUNDERSØKELSER

Når et kadaver blir oppdaget er det viktig at eventuelle spor og sportegn i omgivelsene ikke blir slettet. Disse bør registreres før man begynner arbeidet med selve kadaveret. I utgangspunktet skal alle kadaver flås. Dette avdekker skadebildet på en mye bedre måte. Spor utenpå pelsen kan være retningsgivende, men det er først og fremst på innsida av skinnen og i skrotten at man finner de sikre indikasjonene som målbare tannmerker, klomer, bloduttredelser etter slag, bruddskader, og ikke minst hvorvidt de skadene man ser er påført dyret i live eller etter det var død. Alle kadaver skal fotograferes både med oversikts- og detaljbilder. Metoden er nærmere beskrevet av Myrberget & Sørensen (1981).

Hver av de aktuelle rovdyrartene har et drapsmønster som i karakteristiske tilfelle entydig peker ut skadevolderen. Ikke karakteristiske skader, samt forråtnelsesprosesser i kadaveret gjør at man i mange tilfelle ikke er sikker. Det opereres med fire alternative konklusjoner:

Sikker rovdyr:

Tilfelle der man ut i fra karakteristisk skadebilde entydig kan peke ut en skadevolder, f.eks sikker jerv.

Sannsynlig rovdyr:

Skadebildet gjør at man mistenker den aktuelle rovdyrarten, f.eks. sanns. bjørn, men skadene er ikke entydige. Sportegn i terrenget kan være nyttige her.

Uoppklart:

Skadene er flertydige, eller kadaveret er i en slik forfatning at man ikke kan finne sikre tegn. Det mangler også spor i terrenget som kan gi indikasjoner. I de fleste tilfelle gis uoppklart som konklusjon også dersom kadaveret ikke er obdusert av rovviltkyndig personell. Det presiseres at status uoppklart ikke utelukker rovdyrskade.

Annen årsak:

Skadene samsvarer entydig med andre dødsårsaker, f.eks. sykdom.

Det sier seg sjøl at dokumentasjon er lettere jo friskere kadaveret er. Ofte har rovdyret en tendens til å grave ned eller gjemme kadaveret. I mange tilfelle blir kadaveret funnet ved tilfeldigheter, og lang tid etter skadedato. Den største mengden savnet sau blir likevel aldri funnet.

Det er laget standardiserte skjema for rapportering av kadaverdokumentasjon (vedlegg 3). Disse baserer seg på det arbeidet som ble lagt ned i rovviltprosjektet ved Direktoratet for naturforvaltning (Sørensen et al. 1984), men dessverre varierer skjemaene noe fra fylke til fylke.

Gjennom 1990-sesongen har det tilsammen kommet inn 76 meldinger om kadaver. Av disse var 74 sau, 1 rådyr og 1 elg. Som regel er kadaver innmeldt i forbindelse med mistanke om rovdyrskade, unntaksvis uten antagelse om dødsårsak. Alle meldingene er gitt i vedlegg 2. Figur 1 kartfester meldingene.

3.2 BESTANDSREGISTRERINGER

Kadaverdokumentasjonen inngår som en viktig del av datagrunnlaget. Forøvrig er man stort sett prisgitt responsen fra publikum. Det blir tid om annen ringt eller skrevet inn meldinger fra turister, saueiere eller andre. Meldingene går enten gjennom kontaktnettet eller kommer direkte til fylkesmannen. Tida mellom observasjon og innmelding varierer fra noen timer til flere måneder. Dersom det er formålstjenlig bli meldingene kontrollert ved befaring i terrenget, enten av vilt-nemnd/kontaktnett, eller av rovviltkonsulenten hos fylkesmannen. Meldinger forøvrig blir kontrollert ved intervju av primærkilda.

Rovviltsaker er alltid interessant for lokalpressen. Det er derfor ikke uvanlig at fylkesmannen får kjennskap til meldinger gjennom avisene. Også slike meldinger blir kontrollert hos primærkilda, dersom mulig.

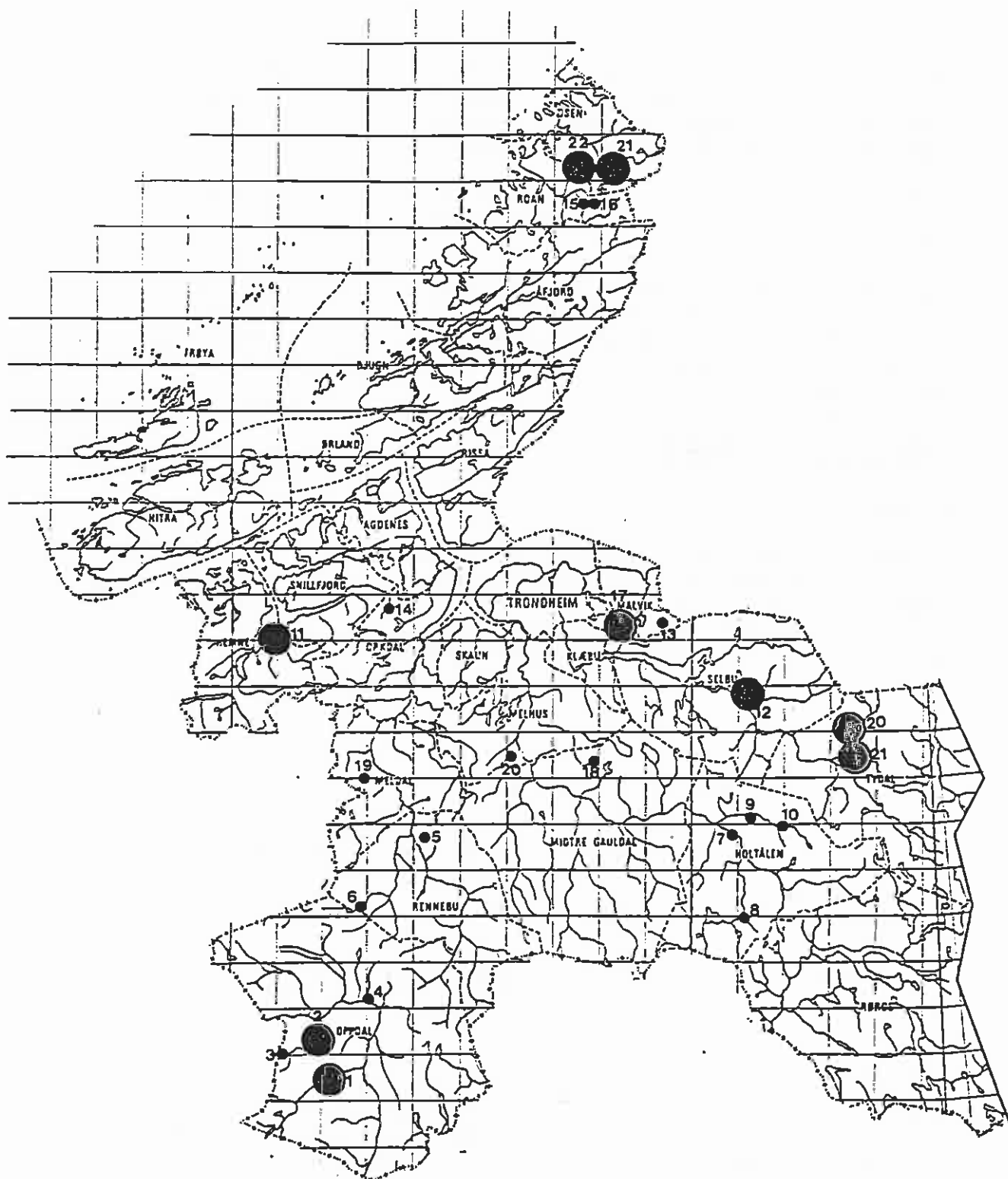
Det foreligger et stort antall løse rykter og n-tehåndsopplysninger hvor primærkilda er ukjent. Disse er ikke vurdert her.

Med henblikk på bestandsvurderinger er alle meldinger vurdert til konklusjonene sikker, uoppklart eller forkasta. Det innebærer at alle kadaver som er gitt konklusjonen sannsynlig *** her er vurdert som uoppklart.

Tilsammen foreligger 92 meldinger. Kadaverfunn utgjør 45 av disse.

3.3 SYSTEMATISERING AV DATA, RAPPORTERING

Sørensen et al. (1984) utarbeidde retningslinjer for sentral registrering av store rovdyr i Norge. Dette var et resultat av rovviltprosjektet i regi av Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk (nå: Direktoratet for naturforvaltning, DN). Seinere har ansvaret for slik registrering blitt tillagt de enkelte fylkesmenn, men retningslinjene er i hovedsak fulgt. Det forefinnes et databaseprogram som kan

Figur 1.

Funn av kadaver innmeldt gjennom fylkesmannens kontaktnett. Små symboler representerer ett kadaver, store symboler representerer flere kadaver funnet sammen, eller nær hverandre. Tallene refererer til "plottnr" i vedlegg 2.

håndtere data på en rasjonell måte. Dette programmet er for tida ikke operativt i Sør-Trøndelag. Data er imidlertid systematisert på en slik måte at de kan legges rett inn i databasen (vedlegg 1). Databasen er laget med henblikk på nasjonale oversikter.

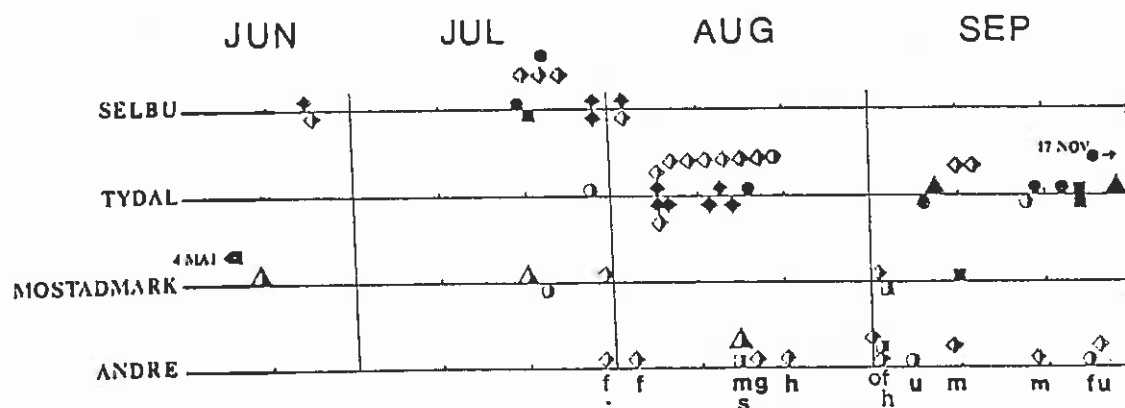
Fylkesmannen publiserer årlig innkomne resultater i sin rapportserie. Her blir lokale forhold vurdert og sammenlignet med tidligere opplysninger.

Resultatene fra kontaktnettets dokumentasjon på kadaver av bufe, evt. rein, blir tilbakemeldt dyrets eier i tillegg til viltneimda og DN. Det er DN som står for erstatningsutbetalinger for tapt bufe/rein. Dokumentasjon og bestandsregistreringer bør være et grunnlag for vurderingene.

4 RESULTATER OG DISKUSJON

4.1 BJØRN

Tilsammen 63 meldinger foreligger med mistanke om bjørn. Dette utgjør nesten 70 % av samtlige rovdryrmeldinger. Hele 42 av disse meldingene stammer fra Selbu og Tydal, de eneste lokalitetene der det i 1990 forekom sikkert dokumenterte skader på sau, og med et visst omfang. Meldingene er lista i vedlegg 1 og kartfesta i figur 2.

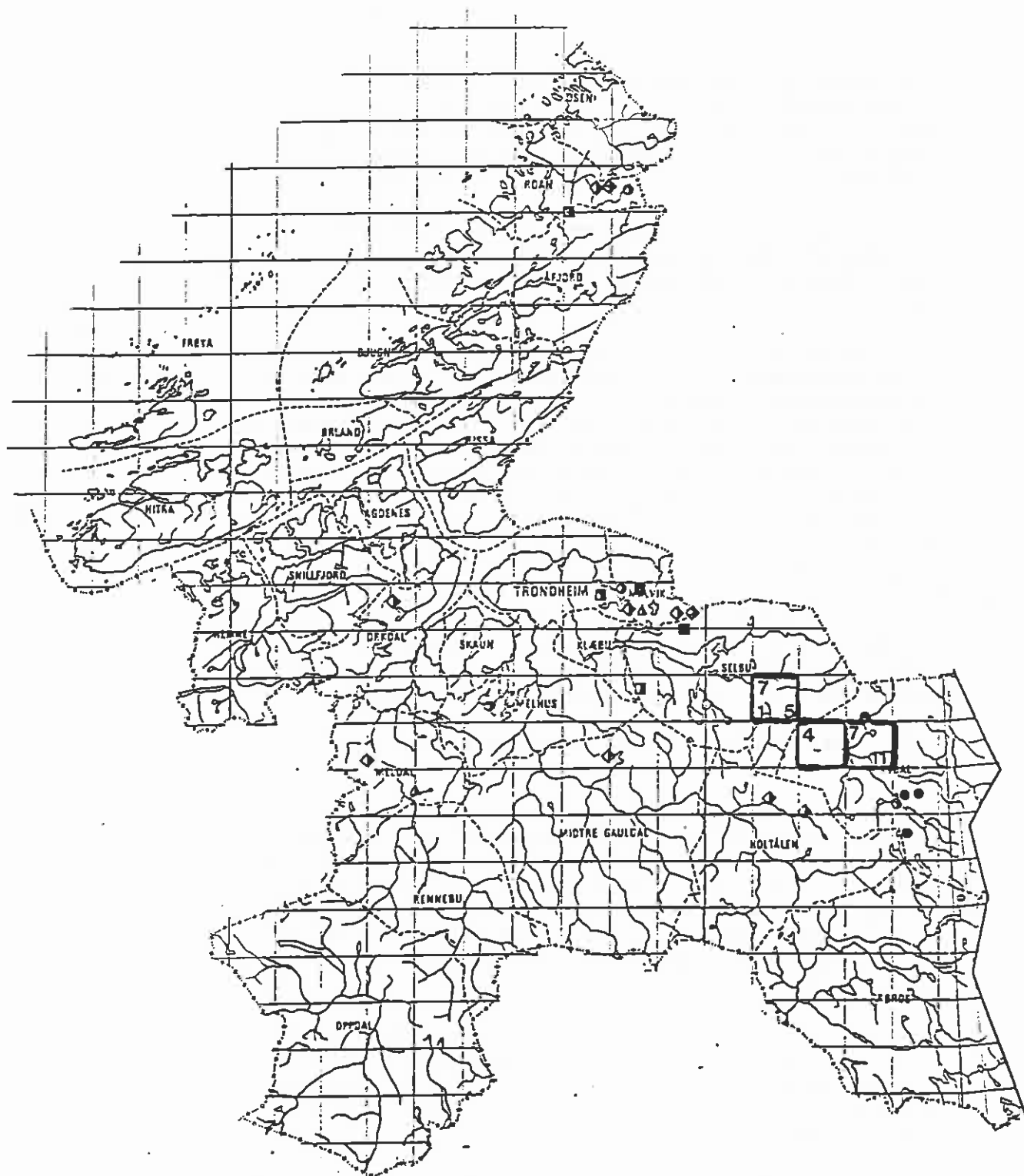

Figur 3

Meldinger om bjørn i Sør-Trøndelag i 1990 fordelt på en tidsskala. Symboler som i figur 2. Andre områder er f=Fosen, m=Meldal, s=Selbu sør for Selbusjøen, g=Midtre Gauldal, h=Holtålen, o=Orkdal, u=Melhus. Eksakt dato er ikke gitt for alle meldinger. Dette er vist ved at symbolene ikke er i kontakt med linjene.

Tilsammen i fylket ble 9 kadaver vurdert som sikkert bjørnedrept, mens 16 var sannsynlig bjørnedrept (vedlegg 2). Dette er i samme størrelsesorden som i 1989, mens det i 1988 og 1987 ikke ble påvist sikkert at bjørn hadde tatt sau.

Utenom Tydal/Selbu finnes to synsobservasjoner som er vurdert som sikre: I Malvik ble en bjørn observert i et par minutter på omlag 100 m hold av en turgjenger med hund. Bjørnen lagde lyder mot hunden, og turgjengeren observerte i tillegg tre oppgravde maurtuer. På grunn av misforståelser ble imidlertid ikke åstedet befart. Etter intervju med observatøren framstår likevel tilfellet som sikkert.

Figur 2

Forekomst av bjørn i Sør-Trøndelag i 1990. Øverste tall i innrammede ruter er sikre observasjoner, nede v. er forkastede og nede h. er uoppklarte. Se forøvrig symbolforklaringa.

- ◆ funn av byttedyr
- dyr sett
- spor, sportegn, møkk
- ▲ andre typer obs.
- sikker obs. (fylt)
- ◐ uoppklart (halvfylt)
- ◑ forkasta (kvartfylt)

Det samme gjelder observasjon av to bjørner i Vennafjellet på grensa mellom Malvik og Selbu. To jegere observerte dyra i 10-15 minutter. Avstanden ble vurdert til ca 200 m på det korteste. Jegerne beskrev også et avtrykk av en bakfot de fant et stykke unna synsobservasjonen. Avtrykket lot seg ikke finne igjen ved befarings.

Det er ikke påvist yngling av bjørn i Sør-Trøndelag de siste åra. Det må antas at samtlige observasjoner dreier seg om streifende dyr. En regionsmessig inndeling av observasjonene synes derfor nokså meningsløs.

Ved beregning av antall dyr i fylket må man ta utgangspunkt i antall sikre observasjoner. I 1990 kom de fleste meldingene fra aksen Trondheim-Malvik-Selbu-Tydal. Alle sikre meldinger kom herfra. I figur 3 er alle meldinger plottet mot en tidsakse (estimert dato dyret var på stedet). Det kommer tydelig fram at det ikke sikkert er dokumentert bjørn i Tydal før etter siste sikre observasjon i Selbu. Det er derfor god grunn til å anta at man her snakker om bare en bjørn. Spørsmål styrker denne mistanken. Spørsmålene forteller også at det trolig dreier seg om en relativt liten (ung?) bjørn. Bredden på framlabben er i flere tilfelle målt til ca. 12,5 cm.

Videre er det klart at det foreligger en sikker observasjon (to dyr) fra Mostadmarka fra en periode da det fremdeles var bjørneaktivitet i Tydal. Den første sikre observasjonen fra dette området fant sted så tidlig som 4 mai, men man har ingen indikasjoner på overvintring. Siste sikre observasjon fra området skriver seg fra 1987 (Lorentsen 1988), mens det fra 1989 kun foreligger en uopklart melding (Lund 1990).

Konklusjonen sannsynlig bjørn er gitt for fire sauekadaver som ble innmeldt utenom de tre nevnte områdene. Det gjelder ett kadaver i Meldal, ett i Midtre Gauldal og to i Holtålen (vedlegg 2). De to sistnevnte ble funnet i en periode da det ikke ble meldt om aktivitet i Tydal/Selbu, og en bjørn kan derfor ha vandret derfra. Også i 1989 antok man at samme bjørn voldt skade både i Holtålen og Selbu. Det var sannsynligvis dette individet som ble skutt i Meråker seinere på høsten (Lund 1990).

Det kom ikke inn bjørnemeldinger fra Mostadmark-området i august. Det foreligger imidlertid to meldinger noe lenger sør. Den ene av disse gjelder kadaveret fra Midtre Gauldal, den andre en uopklart synsobservasjon fra Rensfjellstraktene. Mostadmarkbjørnen vil kunne forklare dette.

Ingen av de sikkert observerte bjørnene vil kunne forklare tilfellet i Meldal. Det foreligger 4 uopklarte observasjoner av bjørn fra Surnadal i 1990 (B.P. Løfall pers.medd.). I årene 1987-1989 ble det ikke meldt inn bjørn fra Surnadal og Rindal, men det foreligger endel uopklarte meldinger fra Halså og Aure, seinest i 1989 (Lucasen & Løfall 1990). I samme tidsperiode ble meldt inn 5 bjørnemeldinger øst for E 6 i Sør-Trøndelag. Ei av disse er vurdert som sikker, i Skaun 1987 (Lorentsen 1988). På grunnlag av dette kan en neppe snakke om noen fast Nordmøre/Hølonda-stamme (se Kolstad et al. 1984).

Det er ikke grunnlag for å bekrefte forekomst av bjørn på Fosen. Dette er i samsvar med forholdene på Nord-Trøndelags side (K.Knutsen, Fylkesmannen i Nord-Trøndelag i tlf.). På bakgrunn av foreliggende opplysninger har tilsammen 3-4 bjørner hatt tilhold i Sør-Trøndelag i

1990. Siste seks år har anslaget variert fra 4-7 individer (1987) til 1-2 individer (1988 og 1989) (tabell 1).

Tabell 1

Estimert antall bjørn i Sør-Trøndelag i perioden 1987-1990, fordelt på region.

	1985	1987	1988	1989	1990
Gauldalsområdet	2-4	4-7	1-2	1	3
Nordmøre/Hølonda	0-3	1-2	0-1	0	0-1
Fosen	?	0	0	0	0
hele fylket	-	5-9	1-3	1	3-4

4.2 JERV

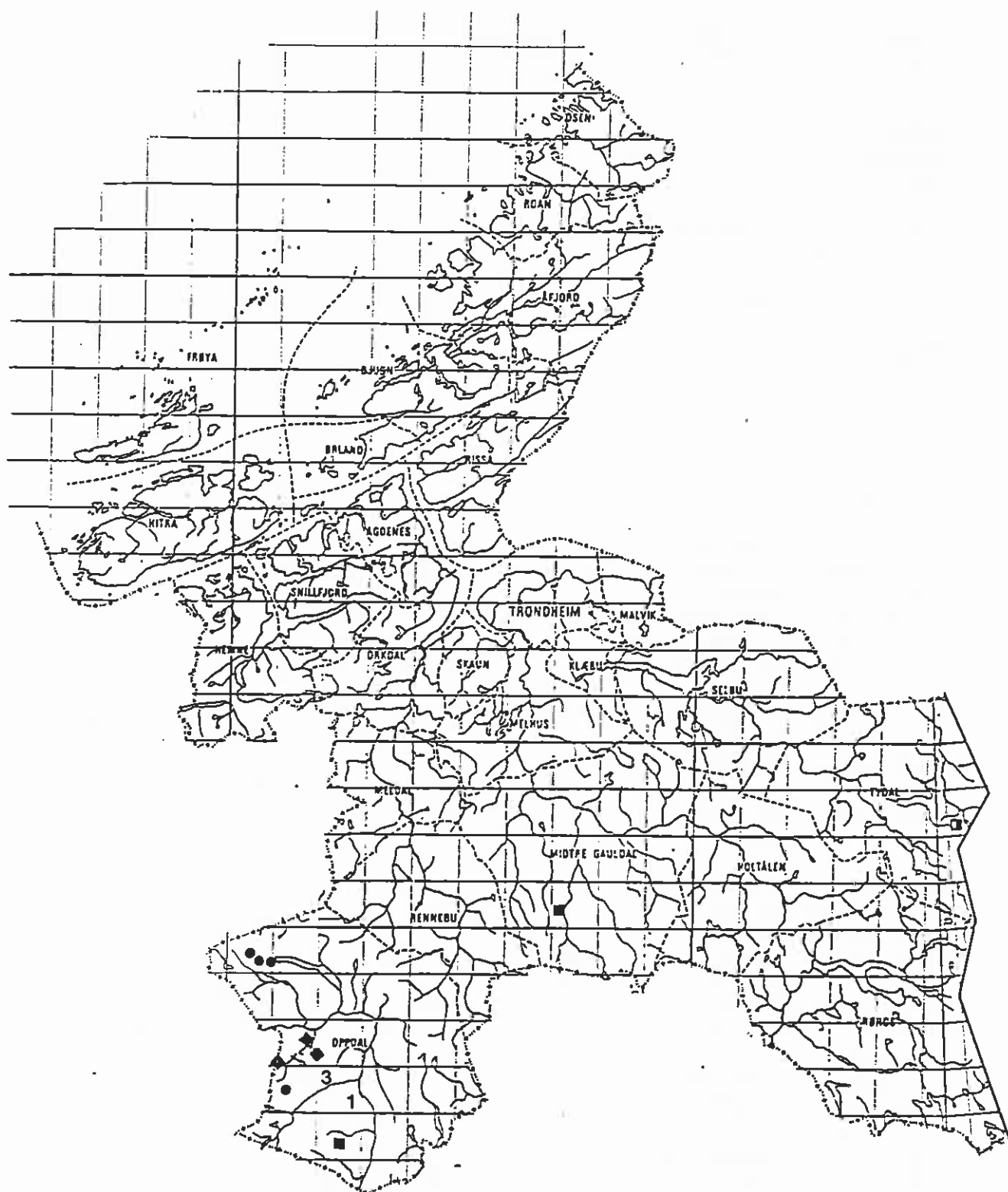
Det ble kun meldt inn 14 jervobservasjoner fra Sør-Trøndelag. 12 av disse kommer fra Dovre/Rondane jervregion, 1 fra Sylane og 1 fra fjellene mellom Budal og Soknedal. Dette er langt færre enn tidligere år, og har sammenheng med at antall jervdrept sau dokumentert i Oppdal er betraktelig mindre enn tidligere, til tross for mer intensivt oppsyn. Resultatene er presentert i vedlegg 1, og kartfesta i figur 4.

Dovre/Rondane-regionen omfatter ni kommuner i tre fylker: Oppdal, Rennebu, Rindal, Surnadal, Sunndal, Nesset, Rauma, Lesja og Dovre. Respektive fylkesmenn har inngått et samarbeid for å forvalte jerven på stammeretta basis, uavhengig av administrative grenser. Dette prosjektet har pågått siden 1989 og resultatene foreligger i egne rapporter (Bøkseth 1990, Loen 1990).

Bestandsvurderinger vil likeens måtte gjøres for området som hele. Norsk institutt for naturforskning har gjort vurderinger som baserer seg på standardiserte undersøkelser hvert år fra 1979-1989. I 1990 måtte disse undersøkelsene gå ut pga. værforholdene. Resultatene forteller om 4 hilokaliter sentralt i regionen. Dette kjerneområdet ligger mellom E 6, E 69, Rv 16 og Eikesdalen/Litjdalen. Ikke alle hi er aktive hvert år. Totalt i hele Dovre/Rondane-regionen er bestanden beregnet til ca 20 dyr vinterstid, siste kull inkludert. Det er ingen indikasjoner på endringer i bestanden gjennom den perioden undersøkelsene har pågått (Landa & Skogland 1989).

Det kan forekomme en viss utvandring av ungdyr. Disse vil forårsake observasjoner utenom kjerneområdet. Av årets registreringer gjelder dette i første rekke observasjonene nord for Rv. 16. (Trollheimen), men også observasjonen fra Midtre Gauldal. Sistnevnte observasjon er fra januar, men kan allikevel trolig sees i sammenheng med funn av sauekadaver i grensetraktene mellom Kvikne og Budal. På Hedmarkssida er jerven dokumentert som skadevolder, mens det ikke foreligger slik dokumentasjon fra Budalssida. Dette kan skyldes dårlig kjennskap til kontaktnettet, og liten erfaring med denne typen sauetaap.

Sylane-observasjonen er ikke vurdert som sikker, mens det fra tidligere år foreligger flere sikre observasjoner (Lorentsen 1988, Lund 1989). Det er ikke påvist yngling på norsk side av grensa i

Figur 4
Forekomst av jerv i Sør-Trøndelag
i 1990.

- ◆ funn av byttedyr
- dyr sett
- spor, sportegn, møkk
- ▲ andre typer obs.
- sikker obs (fylt)
- uopklart (halvfylt)
- forkasta (kvartfylt)

Sylane, men det synes logisk at jerven frekventerer her mer eller mindre regelmessig. Det er rimelig å anta at meldingsfrekvensen ikke tilsvarer observasjonsfrekvensen i samme grad som i Dovre, siden man i sistnevnte område har etablert et utstrakt samarbeid med lokale kontaktpersoner, på bakgrunn av den konflikten jerven har forårsaket i forhold til sauenæringa.

For øvrig henvises til nevnte rapporter fra Dovre/Rondane.

4.3 ULV

Det foreligger tre uoppklarte og ei forkasta melding fra 1990 (vedlegg 1, figur 5). Dette gir ikke grunnlag for å stadfeste fast forekomst av ulv i fylket. Konklusjonen er identisk med tidligere års.

4.4 GAUPE

Grunnlaget for estimering av bestandsstørrelse hos gaupe er svært dårlig. Arten er ikke totalfredet. Av den grunn er tap av sau til gaupe ikke erstatningsberettiget, og man får ikke samla inn opplysninger om slikt tap. Av samme grunn er også opplysninger om andre gaupeobservasjoner av meget begrenset omfang. I 1990 kom kun inn 11 meldinger om gaupe. 6 av disse er vurdert som sikre: ei fra Hemne, ei fra Rennebu og fire fra Osen. (vedlegg 1, figur 6).

Utfra samtaler både med viltneemnder og saueiere synes det klart at gaupe har fast tilhold både i Roan og Osen. I Åfjord er det skutt ei gaupe i 1988 og ei i 1990 (viltneemnda i brev).

Det er bare dokumentert 5 gaupedrepte sau i fylket i 1990. I tillegg er funnet to kadaver hvor konklusjonen ble sannsynlig gaupe (vedlegg 2). I tidligere rapporter har gaupa blitt nevnt bare i samband med kadaverundersøkelser. Både i 1987 og 1988 ble det påvist at gaupe hadde tatt sau på Fosen (Lorentsen 1988, Lund 1989), i 1989 forelå ingen slike meldinger.

Som et ledd i generell viltforvaltning burde innsatsen for å øke kunnskapen om gaupa intensiveres. Dette gjelder både med henblikk på bestandsstørrelse, utbredelse og konflikter med bufe. Fylkesmannens kontaktnett i kommunene vil her kunne være til stor nytte.

4.5 DISKUSJON

Viltlovens formålsparagraf er grunnlaget for all viltforvaltning. Her heter:

"Viltet og viltets leveområder skal forvaltes slik at naturens produktivitet og artsrikdom bevares. Innenfor denne ramme kan viltproduksjon høstes til gode for landbruksnæring og friluftsliv."

Implisitt i dette ligger at vi plikter å opprettholde levedyktige bestander av naturlig forekommende viltarter. Dette har Norge erkjent internasjonelt gjennom ratifisering av Bernkonvensjonen. De fire store roviltartene krever særlig oppmerksomhet fordi de er vurdert som direkte truet (ulven) eller sårbare (bjørn, jerv og gaupe). En god oversikt over bestandenes størrelse og utbredelse er første forut-

setning for en forsvarlig forvaltning. Dette har fylkesmennene nå fått ansvaret for å fremskaffe.

For ulvens vedkommende er situasjonen nokså grei i så måte, idet man gjennom flere år har fulgt den eneste ynglende tisper i Skandinavia. Ynglelokaliteten ligger på svensk side, men aktivitetsområdet til "flokkene" omfatter også et lite areal på norsk side. De dyra som år om annet blir påvist i Trøndelag er trolig ungdyr som utvandrer fra denne ynglelokaliteten.

De andre artene vet man mindre om. Dagens kunnskaper kommer for en stor del fra rovviltprosjektet som ble avsluttet av Direktoratet for vilt og ferskvannsfiske (nå DN) i 1984. Datagrunnlaget her er stort sett samlet inn etter samme metode som fylkesmannen benytter i dag. Det sier seg selv at en slik metodikk er avhengig av responsen fra bl.a. presse og publikum, og dette kan variere fra distrikt til distrikt. Dette betyr videre at konklusjonene i mange tilfelle kan være trukket på svakt grunnlag.

Dette er blant annet tilfelle for bjørnen, hvor man i Sør-Trøndelag har definert en stamme i grensetraktene mot Nordmøre, kalt Nordmøre-Hølanda stammen (Kolstad & al. 1984). Dette har man gjort på grunnlag av opplysninger om 1 yngling, som ikke er kontrollert på annen måte enn gjennom intervju. Vel finnes det holdepunkter for å si at bjørn har opptrådt i regionen, men man kan ikke snakke om noen stamme. I østre deler av fylket er materialet adskillig større, og bjørn er påvist så godt som årlig. Imidlertid har man heller ikke her påvist yngling de seneste år.

En stammes levedyktighet må knyttes til de genetiske ressursene i stammen. Antall reproduserende par er en nøkkelfaktor her. Resultatene gjennom de fire år fylkesmannen har sittet med ansvaret for bestandsregistreringene viser at vi neppe har noen Sør-Trøndersk bjørnestamme, men årvisst forekomst av streifende individer med utgangspunkt fra svensk side av grensa. Vanligvis vet vi ikke hvor disse individene overvintrer.

Jervens forekomst i Dovre/Rondane-regionen er forholdsvis godt kjent. I landsplan for forvaltning av store rovdyr (Vaag 1987) er lagt opp til at dette skal være et sikringsområde for jervebestanden i Sør-Norge. Dette forutsetter at stammen er levedyktig med sine 4 hilokaliteter. Kunnskapen om vesentlige parametre innen jervens biologi er imidlertid liten, så som normal mortalitet, sosial adferd etc. I regi av NINA foregår imidlertid forskning omkring dette.

Det antas at jerven også har mer eller mindre regelmessig forekomst i områdene langs svenskegrensa, fra Femundmarka og nordover. Man har imidlertid ikke materiale til å vurdere dette forsvarlig. Utenom disse to områdene vil jerven kunne påtreffes sporadisk som streifyr.

Gaupa er den arten man vet minst om, men som man antar har den største bestanden av de fire artene, også i Sør-Trøndelag. Det finnes ikke grunnlag for å uttale seg sikkert verken om bestandsstørrelse eller bestandsutvikling. Også utbredelsen er for en stor del ukjent. Innhenting av slike data bør være høyt prioritert.

LITTERATUR

- Bøkseth, O.K. 1990. Jerveforvaltning i Dovre/Rondane-regionen. Årsrapport fra samarbeidsprosjektet mellom fylkesmennene i Sør-Trøndelag, Møre og Romsdal og Oppland. - Rapp.7-1990, Fylkesm. Sør-Trøndelag, miljøvernavd.
- Kolstad, M., Kvam, T., Mysterud, I., Sørensen, O.J. & Wikan, S. 1984. Bjørnen i Norge 1978-1982. - Viltrapp. 31, Dir. naturforv., Trondheim.
- Landa, A. & Skogland, T. 1989. Bestandstelling av jerv i Snøhetta og omkringliggende fjell vinteren 1989. - NINA Oppdragsmelding 011
- Loen, J. 1990. Dovre/Rondane jervregion. Årsrapport 1990 fra et forvaltningssamarbeid mellom fylkesmennene i Sør-Trøndelag, Møre og Romsdal og Oppland. - Fylkesm. Sør-Trøndelag, miljøvernavd.
- Lorentsen, Ø. 1988. Registreringer av bjørn, jerv og ulv i Sør-Trøndelag i 1987. - Rapp. 11-1987, Fylkesm. Sør-Trøndelag, miljøvernavd.
- Lucasen, U. & Løfall, B.P. 1990. Store rovdyr - rovviltsskade på bufe, registrering av jerv, bjørn, gaupe og ulv og skade som freda rovvilt gjer på bufe i Møre og Romsdal; 1987-89. - Rapp. 7-1990, Fylkesm. Møre og Romsdal, miljøvernavd.
- Lund, L.O. 1989. Registreringer av bjørn, jerv og ulv i Sør-Trøndelag i 1988. - Rapp. 4-1989, Fylkesm. Sør-Trøndelag, miljøvernavd.
- 1990. Registreringer av bjørn, jerv og ulv i Sør-Trøndelag i 1989. - Rapp. 5-1990, Fylkesm. Sør-Trøndelag, miljøvernavd.
- Myrberget, S. & Sørensen, O.J. (red.). 1981. Spor og sportegn etter store rovdyr. - Viltrapp. 15, Dir. naturforv., Trondheim.
- Sørensen, O.J., Kvam, T. & Mysterud, I. 1984. Sentral registrering av store rovdyr i Norge. - Viltrapp. 30, Dir. naturforv., Trondheim.
- Vaag, A.B. 1987: Landsplan for forvaltning av bjørn, jerv og ulv. - DN-rapport nr. 6-1987, Trondheim

VEDLEGG 1

Innkomne meldinger om rovvilt 1990 etter retningslinjer gitt i vilt-rapport 30 (Sørensen et al. 1984). De viktigste kolonnene (gitt øverst) for å lese tabellen er 11-17=dato (15:årstid), 18-21=kommunenr., 22-33=kartreferanse i UTM, 51=type observasjon (5:byttedyr, 1:sett dyr, 2:spor etc.), 54=konklusjon (0:forkasta, 1:godkjent, 2:uoppklart). Kadaver med konklusjon sannsynlig *** vil her være uoppklart. Navnsetting samsvarer med NGO's kartserie M-711, 1:50 000.

0	1	2	3	4	5
1234567890123456789012345678901234567890123456789					
bjørn					
170090	126	6390166432V	PR129098	Lund	002105202
170090	225	6390166432V	PR129100	Lund	002202211 501
170090	3 9	7390166432V	PR114087	Svartåsen	020105300
170090	429	7390166432V	PR108081	Rolset	002205211 501
170090	529	7390166432V	PR110083	Rolset	002202211 501
170090	6 2	8390166432V	PR111085	Svartåsen	002203211 501
170090	7 2	8390166432V	PR126074	Vårvollen	002203211 501
170090	8 5	8390166532V	PR345009	Bakslåtten	002105212
170090	9 5	8390166532V	PR342013	Bakslåtten	002212211 501
170090	1014	8390166532V	PQ349961	Heknosberge	002202211 501
170090	11 5	8390166532V	PQ389961	Hærtjønnåse	002105211 501
170090	1212	8390166532V	PQ386988	Litjfinnmyr	002105211 501
170090	1311	8390166532V	PQ330962	Åsdal	002205211 501
170090	14 6	8390166532V	PQ352973	Gammelv.sjø	002105211 501
170090	15 5	8390166532V	PQ383959	Hærtjønnåse	002105002
170090	1630	7390166332V	NR937240	Nonshaugen	002105212
170090	17 3	8390163232W	NS774162	Storskardet	020105002
170090	1830	7390163232W	NS787164	Elgsjøklum.	020105002
170090	19 1	9490160132V	NR840255	Jervan	002205212
170090	2020	8390164432V	PQ133837	Nordaune	002105202
170090	21 1	9490164432V	PQ202807	Sæterlia	002105212
170090	22	7390166432V	PR114093	Svartåsen	002203212
170090	2316	8390164832V	NQ792938	Skilbreitj.	002105202
170090	24	9490163632V	NQ296910	Skjervadal.	002212202
170090	25	7390166432V	PR107099	Kammen	002105212
170090	26	7390166432V	PR119081	Rolset	002205212
170090	27	9490166532V	PQ339959	Åsdal	002105212
170090	28	8390166532V	PQ331966	Åsdal	002105212
170090	29	8390166532V	PQ337962	Åsdal	002105212
170090	30	9490166532V	PQ341957	Åsdal	002105212
170090	31	8390166532V	PQ348976	Gammelv.sjø	002105212
170090	32	8390166532V	PQ387965	Tåståbekken	002105212
170090	33	8390166532V	PQ389976	Krokettbekke	002105212
170090	34	8390166532V	PQ366952	Taraldsmyr	002105212
170090	35	8390166532V	PQ334964	Åsdal	002212212
170090	36 1	9490163832V	NR354277	Svarttj.dal	020203212 501
170090	37	7390161232V	PR108085	Rolset	002203211 501
170090	38 4	5290166332V	NR852290	Vulusjøen	020201111 501
170090	3919	6390160132V	NR847252	Ratdalsberg	020227211 501
170090	4020	7390166332V	NR975247	Røsvollen	800232112
170090	4118	7390166432V	PR118088	Rolset	002102211 501
170090	4223	7390166332V	NR843280	Mørkdalstj.	020212102
170090	4320	7390166432V	PR117095	Rolset	002201111
170090	4428	7390166532V	PQ408838	Moen	002102202
170090	4516	8390166532V	PQ321976	Bjørnbersv.	002212211 501
170090	4619	9490166332V	NR935240	Nonshaugen	002105212

0	1	2	3	4	5	6
123456789012345678901234567890123456789012345678901234567890						
170090	46 5	9490165732V	NR563108	Gangaunet	020202102	
170090	4710	9490166432V	NR957207	Lusberga	020201111	502
170090	48 2	9490160132V	NR776286	Litjvatnet	010101112	501020
170090	49 7	9490166532V	PQ46 85	Storvollvo.	002112211	501
170090	50 8	9490166532V	PQ283960	Væla	002215211	501
170090	51	8390163632V	NQ40 87	Ryånda	800227112	
170090	5216	9490166532V	PQ322969	Lødølja	002102002	
170090	531809	9490166532V	PQ314915	Henbjørga	002112211	501
170090	5423	9490166532V	PQ418848	Mosjøen	002112211	501
170090	5525	9490166532V	PQ299955	Aunhaugen	002101211	501
170090	5625	9490166532V	PQ290757	Væla	002101211	501
170090	5715	8390166432V	NR87 09	Åsfjellet	002101202	501
170090	5828	9490166532V	PQ236994	Nordpåvoll.	002215211	501
170090	5925	9490163232W	NS83 14	Halvvegshei	020102212	
170090	60 1	9490163032W	NS71 10	Torsteinva.	020101212	
170090	611711	9490166532V	PQ42 76	Litjvola	020102111	501
170090	6219	9490166332V	NR935240	Nonshaugen	002105212	
170090	6326	9490165332V	NQ609952	Revåsen	020105202	
jerv						
270090	1422	7390163432V	NQ209245	Hellaugsetr	999105211	501
270090	15 5	8390163432V	NQ198340	Taskbekken	999105211	501
270090	16 6	8390163432V	NQ201227	Y.Tverråa	999105211	501
270090	51 4	9490163432V	NQ180357	Storhaugen	999105212	
270090	7220	9490163432V	NQ118305	Lindalsvatn	020105311	501
270090	8529	8390163432V	NQ212235	Fr.Åmothytt	999105211	501
270090	8728	8390163432V	NQ13 26	Snøfj.koll.	020102211	501
270090	89 6	1190164832V	NQ7 65	Kufjellet	002101211	501
270090	92 4	3290166533V	UK52 84	Litjelva	020101202	
270090	9314	2190163432V	NQ07 53	Halsbekkdal	020102211	501
270090	9715	6390163432V	NQ255135	Gluptjønn	020101211	501
270090	9816	6390163432V	NQ04 55	Storbekkhø	020102211	501
270090	104	8390163432V	NQ095522	Gråhaugen	002101211	501
270090	106	9490163432V	NQ20 20	Åmotsdalen	002106202	
ulv						
370090	1281218916	4432V	PQ23 65	Killingdal	020102102	
370090	2 4	6390166532V	PR30 97	Aune	0102023005	
370090	3 7	4290166532V	PQ43 86	Storvollvo.	002201112	
370090	417	4290163532V	NQ5 6	E6 Berkåk	020101102	
gaupe						
470090	1 3	4290161232V	NRO77207	Hogsdal	0022022106	
470090	221	3290161232V	NRO82207	Aunhaugen	002101112	
470090	3 2	2190161232V	NRO83206	Aunhaugen	002101111	
470090	421	8390163532V	NQ433776	Holtåsen	002105201	105
470090	516	8490163232W	NS712197	Repptjønn	020105112	
470090	6 5	8390163232W	NS794175	Elgsjøster	020105112	
470090	725	9490163332W	NS830256	Øvre Åsegg	002105211	
470090	818	8390163332W	NS758267	Bjørnadalen	002105211	
470090	922	8390163332W	NS759250	Killingvatn	002105211	
470090	1016	8390163332W	NS753237	Killingvatn	002105202	
470090	1127	9490163332W	NS830253	Øvre Åsegg	002105211	

VEDLEGG 2

Tabellen viser alle kadaverfunn, kommunevis fordelt. Navnsetting er i samsvar med NGO's kartserie M-711, 1:50 000, og vil derfor ikke alltid være identisk med navnet som ble oppgitt på innleverte roviltskjema.

OPPDAL KOMMUNE

jnr.	kart-plott nr.	skade-dato ca.	art/alder	UTM	sted	konkl. døds-årsak
KD-90-33	1	22.7	lam	32VNQ209245	Hellaugsetra	jerv
KD-90-34	2	5.8	lam	32VNQ198340	Taskbekken	jerv
KD-90-35	1	6.8	lam	32VNQ201227	Y.Tverråa	jerv
KD-90-36	1	14.8	lam	32VNQ214252	Hellaugsetra	sjøldaud
KD-90-37	2	15.8	lam	32VNQ233366	Kringluthøa	sanns.syk
KD-90-90	2	4.9	lam	32VNQ180357	Storhaugen	sanns.jerv
KD-90-118	3	20.9	lam	32VNQ118305	Lindalsvatn	sanns.jerv
KD-90-141	4	25.9	lam	32VNQ305429	Styrvoll	uoppklart
KD-90-142	2	20.7	lam	32VNQ189336	Svartbekken	uoppklart
KD-90-143	2	25.8	søye	32VNQ186347	Øyesetra	sjøldaud
KD-90-144	1	29.8	lam	32VNQ212235	Fr.Åmothytte.	jerv
KD-90-145	1	8.9	lam	32VNQ210243	Hellaugsetra	sjøldaud

NB! 2 Oppdalssau er også funnet død i Sunndal, Møre og Romsdal, konklusjon hhv. sikker og sannsynlig jerv.

RENNEBU KOMMUNE

jnr.	kart-plott nr.	skade-dato ca.	art/alder	UTM	sted	konkl. døds-årsak
KD-90-64	5	21.8	lam	32VNQ433776	Holtåsen	gaupe
KD-90-83	6	30.8	lam	32VNQ299611	Stenset	sanns.rev

HOLTÅLEN KOMMUNE

jnr.	kart-plott nr.	skade-dato ca.	art/alder	UTM	sted	konkl. døds-årsak
KD-90-2	7	20.5	søye	32VPQ085787	Evenstad	mastitis
KD-90-10	8	2.7	lam	32VPQ128597	Grøtådalen	uoppklart
KD-90-68	9	20.8	lam	32VPQ133837	Nordaune	uoppklart
KD-90-77	10	1.9	lam	32VPQ202807	Sæterlia	sanns.bjørn.

HEMNE KOMMUNE

jnr.	kart-plott nr.	skade-dato ca.	art/alder	UTM	sted	konkl. døds-årsak
KD-90-3	11	9.6	lam	32VNR094204	Stølan	sanns.rev
KD-90-4	11	23.5	rådyr	32VNR078200	Myrhaugen	rivalisering
KD-90-151	11	25.9	lam	32VNR121196	Asplihammer.	uoppklart

SELBU KOMMUNE

jnr.	kart-plott nr.	skade- dato ca.	art/ alder	UTM	sted	konkl. døds- årsak
KD-90-5	12	26.6	søye	32VPR129098	Lund	sanns.bjørn
KD-90-6	12	25.6	søye	32VPR129100	Lund	bjørn
KD-90-12	12	5.7	lam	32VPR114087	Svartåsen	sanns.hund
KD-90-13	12	29.7	lam	32VPR108081	Rolset	bjørn
KD-90-14	12	29.7	lam	32VPR110083	Rolset	bjørn
KD-90-23	12	2.8	søye	32VPR111085	Svartåsen	sanns.bjørn
KD-90-24	12	2.8	lam	32VPR126074	Vårvollen	sanns.bjørn
KD-90-89	12	juli	søye	32VPR114093	Svartåsen	sanns.bjørn
KD-90-120	12	juli	søye	32VPR107099	Kammen	sanns.bjørn
KD-90-130	12	juli	søye	32VPR119081	Rolset	sanns.bjørn
KD-90-152	12	juli	søye	32VPR108085	Rolset	sanns.bjørn.

TYDAL KOMMUNE

jnr.	kart-plott nr.	skade- dato ca.	art/ alder	UTM	sted	konkl. døds- årsak
KD-90-25	20	5.8	lam	32VPR345009	Bakslåtten	sanns.bjørn
KD-90-26	20	5.8	søye	32VPR342013	Bakslåtten	bjørn
KD-90-32	21	13.8	søye	32VPQ349961	Heknosberget	bjørn
KD-90-38	21	5.8	søye	32VPQ389961	Hærtjønnåsen	bjørn
KD-90-39	21	12.8	søye	32VPQ386988	Litjfinnmyra	bjørn
KD-90-40	21	12.8	søye	32VPQ330962	Åsdal	bjørn
KD-90-41	21	6.8	lam	32VPQ352973	Gammelv.sjø	bjørn
KD-90-42	21	6.8	lam	32VPQ383959	Hærtjønnåsen	uoppklart
KD-90-131	21	p.sept	søye	32VPQ339959	Åsdal	uoppklart
KD-90-132	21	p.aug	søye	32VPQ331966	Åsdal	uoppklart
KD-90-133	21	p.aug	søye	32VPQ337962	Åsdal	uoppklart
KD-90-134	21	p.sept	søye	32VPQ341957	Åsdal	uoppklart
KD-90-135	21	p.aug	søye	32VPQ348976	Gammelv.sjø	uoppklart
KD-90-136	21	p.aug	søye	32VPQ387965	Tåståbekken	uoppklart
KD-90-137	21	p.aug	lam	32VPQ389976	Kroketbekken	uoppklart
KD-90-138	21	p.aug	søye	32VPQ366952	Taraldsmyr	uoppklart
KD-90-139	21	p.aug	søye	32VPQ334964	Åsdal	sanns.bjørn.

MALVIK KOMMUNE

jnr.	kart-plott nr.	skade- dato ca.	art/ alder	UTM	sted	konkl. døds- årsak
KD-90-43	13	30.7	lam	32VNR937240	Nonshaugen	sanns.bjørn
KD-90-171	13	22.9	søye	32VNR935240	Nonshaugen	sanns.bjørn

ORKDAL KOMMUNE

jnr.	kart-plott nr.	skade- dato ca.	art/ alder	UTM	sted	konkl. døds- årsak
KD-90-150	14	1.9	elg	32VNR345277	Svarttj.dal	uoppklart

ROAN KOMMUNE

jnr.	kart- plott nr.	skade- dato ca.	art/ alder	UTM	sted	konkl. døds- årsak
KD-90-61	15	3.8	søye	32WNS774162	Storskardet	uoppklart
KD-90-62	16	30.7	søye	32WNS787164	Elgsjøklump.	uoppklart
KD-90-153	*	?	lam	32WNS728202	Killingbekken	uoppklart
KD-90-154	*	22.8	lam	32WNS728202	Killingbekken	uoppklart
KD-90-155	*	22.8	lam	32WNS728202	Killingbekken	uoppklart
KD-90-156	*	22.8	?	32WNS728202	Killingbekken	uoppklart
KD-90-157	*	22.8	lam	32VNS728202	Killingbekken	uoppklart
KD-90-158	*	juli	lam	32WNS817146	Grønlivatn	uoppklart
KD-90-159	*	16.8	lam	32WNS712197	Repptjønna	sanns.gaupe
KD-90-160	*	juli	søye	32WNS852165	Grasvatnet	uoppklart
KD-90-161	*	5.8	lam	32WNS794175	Elgsjøsetra	sanns.gaupe
KD-90-162	*	juli	lam	32WNS781161	Finnkruttjøn.	uoppklart
KD-90-163	*	29.6	ku	32WNS780170	Finnvatnet	annen årsak

Kadaver 153-163 er innmeldt av saueeier. Det er ikke utført dokumentasjon. For 159 og 161 er gaupe anført som mistenkt på skjema, samtidig som de beskrevne skader samsvarer med dette. Forøvrig er ikke oppgitt noen konklusjon, og det er gitt status uoppklart.

OSEN KOMMUNE

jnr.	kart- plott nr.	skade- dato ca.	art/ alder	UTM	sted	konkl. døds- årsak
KD-90-166	21	23.9	lam	32WNS830256	Øvre Åsegg	gaupe
KD-90-167	22	16.8	lam	32WNS758267	Bjørnadal	gaupe
KD-90-168	22	20.8	lam	32WNS759250	Killingvatna	gaupe
KD-90-169	22	14.8	lam	32WNS753237	Killingvatna	uoppklart
KD-90-170	21	25.9	lam	32WNS830253	Øvre Åsegg	gaupe

TRONDHEIM KOMMUNE

jnr.	kart- plott nr.	skade- dato ca.	art/ alder	UTM	sted	konkl. døds- årsak
KD-90-65	17	1.9	lam	32VNR840255	Jervan	sanns.bjørn
KD-90-66	17	1.9	søye	32VNR840255	Jervan	sanns.bjørn
KD-90-67	17	1.9	søye	32VNR840255	Jervan	sanns.bjørn

MIDTRE GAULDAL KOMMUNE

jnr.	kart- plott nr.	skade- dato ca.	art/ alder	UTM	sted	konkl. døds- årsak
KD-90-116	18	15.8	lam	32VNQ792938	Skilbr.tjønn	uoppklart

MELDAL KOMMUNE

jnr.	kart- plott nr.	skade- dato ca.	art/ alder	UTM	sted	konkl. døds- årsak
KD-90-117	19	12.9	lam	32VNQ296910	Skjervadal	sanns.bjørn

MELHUS KOMMUNE

jnr.	kart- plott nr.	skade- dato ca.	art/ alder	UTM	sted	konkl. døds- årsak
KD-90-172	20	26.9	lam	32VNQ609952	Revåsen	uoppklart

UNDERSØKELSE AV PATTEDYRKADAVER 19__

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag
Miljøvernnavdelingen
Statens Hus
7005 Trondheim
Viltforvalter:
Endre Persen tlf: 949251
Rovviltkosulent:
Johnny Loen tlf: 949245

Undersøkt av:		Undersøkt dato:	
Art:	Funndato:	Ca dødsdato:	
Rase:	Kommune:		
Kjønn:	Alder:	Funnsted:	
Øremerke:	Vekt:	Kartblad:	UTM:
Eier:		Adr:	Tlf:

Omstendigheter ved funnet:

Beskrivelse av funnstedet:

Detaljer ved funnstedet (spor og sportegn):

Kondisjon (fett under hud, rundt innvoller, i lårbein):

Dyret avblødd?

Beskrivelse av bittmerker:

Beskrivelse av bloduttredelser (slag- og holdemerker):

Beskrivelse av andre skader:

Beskrivelse av spisemerker:

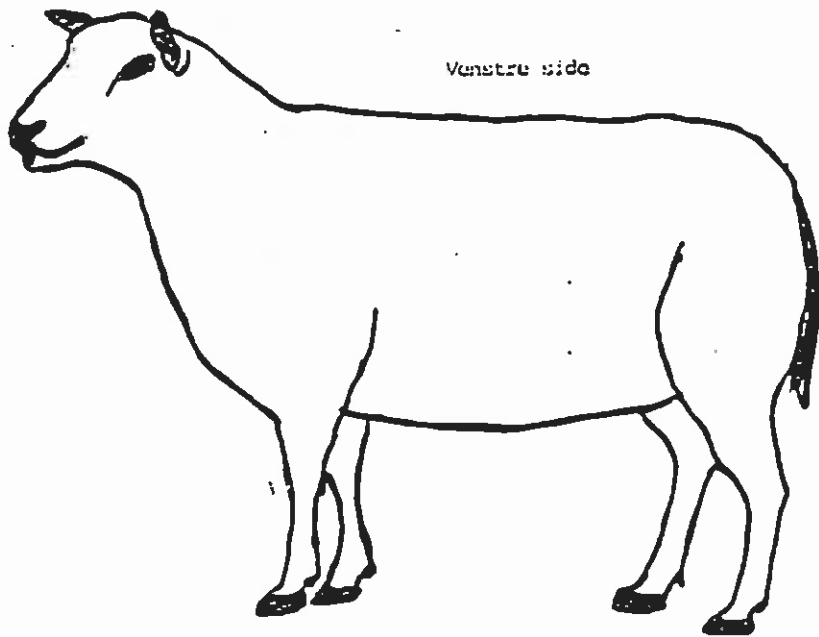
Er kadaveret påspist av åtseletere?

Merknader:

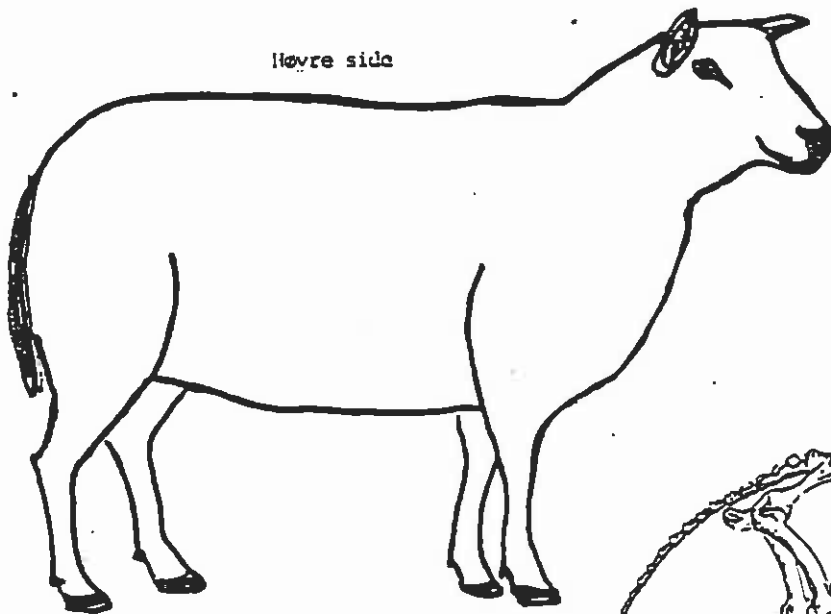
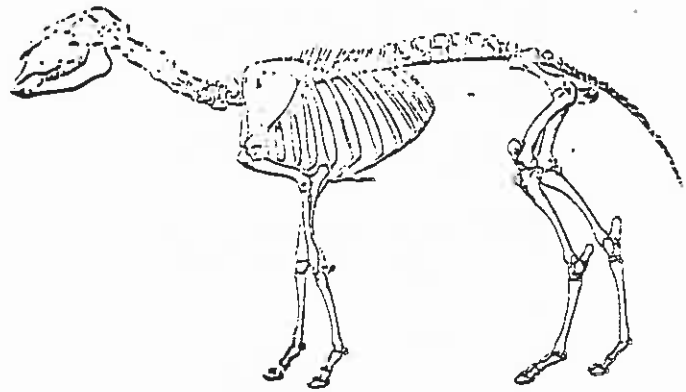
DIAGNOSE/DØDSARSAK:

Avfotografert: Ja/nei.

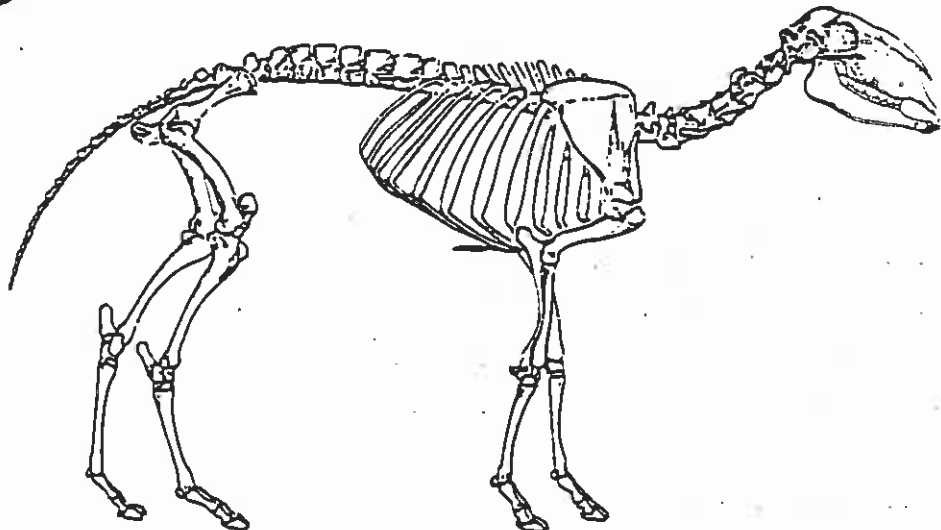
Film/fotonr.: _____.

Venstre side

Høyre side

Faksimile av brosjyre med liste over kontaktnett

De fire store

Forvaltning av store rovdyr er et kontroversielt tema i Norge. Dette skyldes først og fremst den skade de ud om arnen gjør på bufe og rein. men også menneskets frykt og respekt for disse dyra. Til de store rovdyra regnes bjørn, ulv, jerv og gaupe. De tre førstnevnte er totalfreda mens gaupe kan jaktes i hele landet mellom 1.2. og 31.3.

Vårt ansvar

Både i det norske lovverket (viltloven) og i internasjonale avtaler som Norge har tiltrådt, ligger klare forpliktelser om å bevare disse artene i vår fauna. «Rovviltprosjektet» i regi av Direktoratet for naturforvaltning ble avslutta i 1984 og gjorde opp status for våre store rovviltarter. De eksisterende bestandene er ikke store, og særlig ulven må betraktes som direkte trua i norsk sammenheng.

Bestandsregistreringer

Både bestandenes størrelse og deres utbredelse må imidlertid overvåkes kontinuerlig for å være ajour. I forvaltningssammenheng er «føre var»-prinsippet viktig. Fylkesmannen har siden 1986 hatt ansvaret for den delen av rovviltforvaltninga som går på bestandsregistreringer og skade-dokumentasjon. Vi er derfor interessert i DINE observasjoner, enten det gjelder dyret sjøl, spor, ekskrementer, byttedyrkadaver eller lignende. Ferdes man mye i skog og mark vil man kunne støte på spor tilfeldig. Til tross for den usikkerhet denne registreringsmetoden innebærer, har slike observasjoner gitt grunnlag for mye av det vi i dag vet om utbredelsen av disse artene.

Erstatninger

I tillegg til bjørn, jerv og ulv, er også kongeorn og havorn totalfreda. Bufeiere som kan dokumentere tap forvoldt av disse artene er erstatningsberettigete etter gjeldende forskrifter. Det kreves imidlertid «godt» gjort ved funn eller på annen måte at skaden er forvoldt av den fredede arten.

Rovviltkontakter

Fylkesmannen har etablert et nett med rovviltkontakter rundt i fylket. Dette har vi gjort med henblikk nettopp på DINE observasjoner, men også for å tilby faglig kompetanse og holdbar dokumentasjon i en eventuell konfliktsituasjon. I hver kommune finnes en eller flere rovviltkontakter som DU kan ta kontakt med og diskutere dine funn. Det gjelder både kadaver, spor og sportegn.

Din hjelp

Følgende momenter kan være viktige for en best mulig dokumentasjon:

- beskriv observasjonen best mulig med nøyaktig stedsangivelse, dato og klokkeslett. Ved observasjon av dyr, merk deg adferd, observasjonsavstand, farge, størrelse, spesielle kjennetegn etc.
- ekskrementer, hår e.l. kan du ta med, for eksempel i en pose. Ekskrementenes form bør ikke ødelegges.

- fotoapparat er et hendig hjelpemiddel i alle sammenhenger. Bruk fyrstikkleske eller lignende som målestokk, og gå nært inn på objektet.
- spor kan også avtegnes. Husk målestokk.
- kadaver bør dekkes med kvist e.l. som beskyttelse mot åtteletere inntil dokumentasjon kan foregå. Jo friskere kadaver jo lettere dokumentasjon.

Vår oppfordring blir derfor

- MELD FRA OM DINE ROVVILT-OBSERVASJONER.
- BRUK KONTAKTNETTET.
- GJØR DET RASKT.

Rovviltkontakter i Sør-Trøndelag

Kommune	Navn	Adresse	Tlf. arb.	priv.
Agdenes	Geir H. Ingdøl	7136 Lensvik		(074) 91 832
Bjøn	Edmar Bakoy	7160 Bjøn	(076) 28 101	(076) 26 701
Froya	Trygve Fjærli	7260 Sistranda	(074) 49 211	
Hemne	Johan Arnt Lian	7200 Kyrksæterøra	(074) 51 333	(074) 51 297
	Erling E. Stølen	7263 Vinjeora	(074) 54 435	(074) 54 435
	Svein Sæter	7200 Kyrksæterøra	(074) 51 185	(074) 51 185
Hirta	Otto Berset	7240 Fillan	(074) 41 207	(074) 41 232
Hoklen	Terje Borgos	7487 Haldalen	(074) 15 577	(074) 16 845
	Morten Engan	7487 Haldalen	(074) 15 411	(074) 16 337
	Terje Volden	7487 Haldalen		(074) 16 886
Klæbu	Kjell Dragsten	7046 Klæbu	(07) 93 80 00	(07) 83 23 47
Mahvik	Per Erik Bernsten	7550 Hommelvik		(07) 97 02 75
	Jon Haldor Bjørk	7550 Hommelvik	(07) 97 03 52	(07) 97 09 00
	Stein Svadahl	7550 Hommelvik	(07) 97 05 53	(07) 97 05 53
Meidal	John Bergeng	7332 Løkken Verk	(074) 86 086	(074) 96 086
	Jostein Dragset	7396 Jerpstad	(074) 94 183	(074) 94 183
	Andreas Kallestad	7390 Meidal	(074) 97 392	(074) 97 392
	Johan Vaula	7320 Fannrem	(074) 58 067	(074) 98 067
Melhus	Ivar Hamnerås	7086 Gåsabakken		(07) 85 05 94
	Bjørn Melingsæter	7084 Melhus	(07) 87 10 11	(07) 87 03 03
	Arnfinn Tanem	7050 Klæbu		(07) 85 16 08
M. Gausdal	Edvin Anshus	7349 Soknedal	(074) 33 189	
	Stein Haanshus	7349 Soknedal		(074) 33 488
	Ole Johan Sæter	Brekktroa 13 b		
		7087 Gimsø	(074) 31 690	(07) 87 21 17
Oppdal	Kjell A. Jøhresen	7345 Driva	(074) 24 217	
	Chr. E. Klemetsen	7340 Oppdal	(074) 20 277	(074) 20 277
	Rolf Nerhoel	7340 Oppdal	(074) 24 366	(074) 24 366
	Odd E. Rian	7340 Oppdal	(074) 24 651	(074) 24 651
	Ingvor Rørvig	7340 Oppdal	(074) 23 248	(074) 23 248
	Ingvor Rørvig	7340 Oppdal	(074) 20 277	(074) 20 901
	Sverre H. Sæteren	7340 Oppdal	(074) 24 619	(074) 24 619

MELD FRA OM ROVDYR

Kommune	Navn	Adresse	Tlf. arb.	priv.
Orkdal	Stein Erik Garberg	7320 Fannrem	(074) 85 654	(074) 85 654
	Finn Hoff	7320 Fannrem	(074) 88 818	(074) 88 818
	Oyvind Lunde	7300 Orkanger	(074) 80 000	
Osen	Nils Hestmo	7140 Steinsdalen	(077) 77 180	(077) 77 424
Rennebu	Arne Jære	7347 Ulsberg	(074) 27 259	(074) 27 259
	Lars Skjerve	7392 Stamman	(074) 26 655	(074) 26 655
Rissa	Johannes Børsting	7105 Stadsbygd	(076) 50 186	(076) 50 186
	Arne Forfod	7100 Rissa	(076) 51 100	(076) 51 607
Roan	Normann Lunde	7180 Roan	(076) 37 796	(076) 37 796
	Morten Nerdal	7194 Brandsfjord	(076) 36 131	(076) 36 131
	Asbjørn Sørgerd	7180 Roan	(076) 37 631	(076) 37 631
Roros	Bjørn Dahl	Skarpsnoen, 8		
		7460 Roros	(074) 12 560	(074) 12 091
	Odd Langen	Hådalen, 7460 Roros	(074) 13 718	(074) 13 718
	Paul Skjævdal	Hådalen, 7460 Roros	(074) 13 827	(074) 13 827
Selbu	Ragnar Hammer	7584 Selbustrand		(07) 81 97 21
	Arne Langli	7584 Selbustrand	(07) 81 71 00	(07) 81 97 86
	Haldor Sesseng	7584 Selbustrand	(07) 81 87 27	(07) 81 87 27
Skaun	Leif J. Torstad	7353 Borså	(07) 86 32 26	(07) 86 32 26
Snillfjord	Arild J. Monsen	7210 Snillfjord	(074) 55 536	(074) 55 536
	Age Roe	7210 Snillfjord	(074) 55 533	(074) 55 602
Trondheim	Ole Benberg	Ringvåg, 631		
		7050 Heimdal		(07) 84 54 44
	Arnfinn Weiseth	Boks 917		
		7001 Trondheim	(07) 52 78 23	(07) 93 82 97
				Mobil (090) 85 568
Tydal	Ingebrigt Kirkvold	7590 Tydal	(07) 81 53 00	(07) 81 53 57
	Aage Storsve	7590 Tydal	(07) 81 53 00	(07) 81 56 42
Orland	Tore Hallem	7130 Brekstad	(076) 24 100	(076) 21 467
Afjord	Arne Halsauet	7170 Afjord	(076) 33 772	(076) 33 772
	Oddvar Holmstrand	7170 Afjord	(076) 33 791	(076) 33 791
	Erling Karlssane	7170 Afjord	(076) 35 440	(076) 35 440
	Asbjørn Solstad	7170 Afjord	(076) 31 606	(076) 31 232

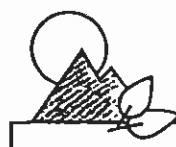
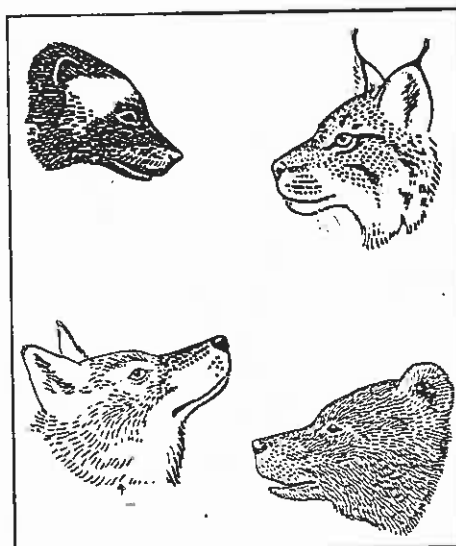
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag:

Miljøvernavdelingen
Statens Hus, 7005 Trondheim

Viltforvalter Endre Persen Kieftadhaugen 16 A
7070 Bosberg (07) 94 92 51 (07) 83 58 25
Mobil (090) 39 036

Rovviltkonsulent Johnny Lønn Tors vei 15 C
7032 Trondheim (07) 94 90 11 (07) 93 10 48
Mobil (090) 39 036

Forsidetegning: Rune Rødhaugen

FYLKESMANNEN
I SØR-TRØNDELAG
MILJØVERNDELINGEN